

2019-11-26

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr ÄLN 2019/115

Äldrenämnden

Kartläggning av fall och fallskador bland seniorer

Förslag till beslut

Äldrenämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning av ärendet

En fallolycka definieras som när en person oavsiktligt och plötsligt ramlar till marken, golvet eller liknande underlag med skada som följd. En fallskada är en konsekvens av en fallolycka. Den offentliga statistiken som oftast används i jämförelserna mellan kommuner och i riket visar att det i Nacka sker en högre andel fallskador bland personer 80 år eller äldre jämfört med andra kommuner i Stockholms län. Nacka hamnar på placering nummer 6 av 26 kommuner som hade högst antal fallskador registrerade inom slutenvården år 2018. Däremot har fallskador bland personer mellan 65–79 år minskat. Det är en marginell skillnad mellan fallskador för män och kvinnor.

Statistiken som används i officiella sammanhang visar att Nackaborna oftare söker sig till slutenvården efter fallskadorna än övriga invånare i länet. En förklaring skulle kunna vara att slutenvårdsgeriatriken är belägen i kommunen och har bra samarbete med närakuten. Statistiken blir därmed missvisande om endast slutenvårdstillfällen analyseras. I kartläggningen har det även framkommit att det finns ett samband mellan fler kontaktytor (fler hemtjänstanordnare, vårdcentraler osv.), förändrade rutiner och högt antal fallolyckor.

Ärendet

Årligen skadar sig runt 48 500 personer så allvarligt av ett fall att de behöver sjukhusvård. Fall och fallskador är den vanligaste skadeorsaken till inläggningar på sjukhus. Fallolyckor utgör två tredjedelar av alla olycksfall. Av dem som drabbas är 58% kvinnor och 42% män. En fallolycka definieras som när en person oavsiktligt och plötsligt ramlar till marken, golvet eller liknande underlag med skada som följd. En fallskada är en konsekvens av en fallolycka. Fallskador leder ofta till höftfrakturer. Efter en höftfraktur ökar dödligheten inom ett år med 26%.

Den offentliga statistiken som oftast används i jämförelserna mellan kommuner och i riket visar att det i Nacka sker en högre andel fallskador bland personer 80 år eller äldre jämfört med andra kommuner i Sverige. Nacka hamnar på placering nummer 6 av 26 kommuner som hade högst antal fallskador registrerade inom slutenvården år 2018. Däremot har fallskador bland personer mellan 65–79 år minskat. Nacka hade fjärde minst fallskador av personer i åldern 65–79 som vårdats inom slutenvården i Stockholms län år 2018. Statistiken som används i officiella sammanhang visar att Nackaborna oftare söker sig till slutenvården efter fallskadorna än övriga invånare i länet. En

förklaring skulle kunna vara att slutenvårdsgeriatriken är belägen i kommunen och har bra samarbete med närakuten. Statistiken blir därmed missvisande om endast slutenvårdstillfällena analyseras.

Från 2013 till idag har många förändringar i både kommunens och regionens verksamheter bidragit till hur fallskador och frakturer presenteras idag. Variabler som kan ha påverkat till ökad registrering av fallhändelser i Nacka kommun och som flera av de intervjuade personer nämner är:

- ökad medvetenhet om patientsäkerheten och systematiskt kvalitetsarbete har bidragit till ökad rapportering av fallhändelser
- utbildning av personal i systematiskt kvalitetsarbete
- införande av ett nytt system
- implementering av nya lagar och arbetssätt

De förebyggande insatserna, så som qigong, balansskola, Eken med flera, som kommunen erbjuder är populära och enligt utvärderingar som har gjorts har de haft en god effekt för de som har deltagit. Det är dock svårt att bedöma vilken effekt dessa insatser har haft för statistiken.

Utvecklingsområden:

- Kunskaper i fallförebyggande arbete behöver uppdateras regelbundet.
- En individbaserad uppföljning behövs för att kunna utvärdera de förebyggande insatserna som kommunen erbjuder.
- Äldreheten rekommenderar anordnarna inom äldreomsorgen att använda de webbutbildningar som finns tillgängliga i sitt fallförebyggande arbete.
- I kommande översyner av auktorisationsvillkoren för dagverksamhet, hemtjänst och särskilda boende för äldre bör personalens kunskaper i fallförebyggande förhållningssätt beaktas.
- Region Stockholm behöver ta ett större ansvar i arbetet med förebyggande av fall.
- Samverkan mellan regionen och kommunen behöver utvecklas.

I den sammantagna bedömningen av tillgänglig statistik är att antal fallskador och höftfraktur bland äldre i Nacka har minskat. Personer som bor på särskilda boende i Nacka faller oftare men de skadar sig i mindre omfattning än tidigare. Ökad medvetenhet om förebyggande och stödjande insatser i att personer ska kunna behålla sin rörelseförmåga så långt som möjligt kan vara en bidragande orsak till att de äldre personer vågar röra på sig mer trots dålig balans. Eftersom skadorna efter fall minskar tros de förebyggande insatserna i tidigt skede ha gett resultat.

Ekonomiska konsekvenser

De direkta kostnaderna för att behandla fallskador för personer 65 år och äldre uppmätts i flera miljarder kronor i Sverige. År 2014 uppskattades samhällets kostnader för fallskador till ungefär 14 miljarder kronor per år. Det är svårt att hitta aktuella beräkningar för samhällskostnader för en höftfraktur. År 2003 beräknades en höftfraktur kosta kommunfinansierad vård runt 75 000kr under de första fem åren efter skadan. Kostnaderna efter fallskador fördelas relativt jämnt mellan kommuner och regioner. I Nacka drabbas i genomsnitt 39 personer 65 år och äldre per år av en höftfraktur. Förutom det lidande som fallskador innebär för den som drabbas är den ekonomiska

aspekten ett incitament för att arbeta förebyggande mot fallskador. Äldre personer som drabbas av fallskador får ofta en långvarig påverkan på sin livskvalitet och behöver mer hjälp i sin vardag. Detta har direkt påverkan på kommunens kostnader av äldreomsorgen.

Konsekvenser för barn

Rapporten har ingen påverkan på barn.

Handlingar i ärendet

Rapport – Kartläggning av fall och fallskador hos seniorer

Ann-Sophie Holgersson
Enhetschef
Äldreenheten

Ann-Kristin Ingemarsson
Kvalitetsutvecklare
Äldreenheten

Elisa Reinikainen
Medicinskt ansvarig sjuksköterska
Äldreenheten